

3/2

Sinclair Lewis lyckliga år

"HAN SKALL VARA som vi amerikaner alla är vid 46 års ålder, välmående men orolig, med en passionerad längtan att finna något annat än en bil och en villa innan det är för sent." Vad skall man döpa en sådan figur till? Den frågan funderade Sinclair Lewis på under månader. Pumphrey var för konstigt, Jones och Brown för vanliga, Burgess och Hornby för distingerade. Och nu tycker vi alla att det namn som äntligen valdes, *George F. Babbitt*, är det enda riktiga. Bevisar det att Lewis möda inte var förgäves, eller hade några hundra andra namn varit lika gångbara?

Det är en av de många små episoder som gör brevväxlingen mellan Sinclair Lewis och hans förläggare (*From Main Street to Stockholm*, Harcourt, Brace and Company, 5 dollar) till en fascinerande bok. Två unga män, Alfred Harcourt (Alf) och Donald

Sinclair Lewis mottar Nobelpriset.

Brace (Don) började sin förlagsrörelse år 1919; deras gode vän Sinclair Lewis (Red) blev en av de första och största tillgångarna i rörelsen. Brevväxlingen började strax före förlagets start och fortsatte fram till brytningen 1930; då den startade var Lewis en nästan okänd författare, med några andraklassböcker i bagaget; den ger en bild av honom och hans bana under de enorma framgångarna med "Main Street", "Babbitt", "Arrowsmith", "Elmer Gantry" och "Dodsworth", den slutar med att Lewis får Nobelpriset.

Redan succésmotivet gör boken fängslande: man ser författaren i självmedvetet och effektivt arbete, upplever som om man varit med hur tryckpressarna vräker ut nya hundratusenden, hur reklamerna får fantastiska proportioner, hur "Main Street" och "Babbitt" blir oundgängliga i amerikanskt ordförråd. Men främst fängslar

Sinclair Lewis 1930.

boken genom brevens spontana ver, som ger inte ett helporträtt av Lewis, men några etsande skarpa drag i hans bild.

Trots de nyss citerade orden stod Lewis nog Babbitt närmare än folk gör mest. Hans inriktning på framgången var exceptionell. Författare i allmänhet heter väl inte, får man anta, sina förläggare på det sättet. Lewis skrev oavbrutet och i detalj om reklammetoder och utformningen av annonser. Om någon auktoritet privat sagt vänliga ord om en av hans böcker, gällde det att få mannen att prestera ett offentligt uttalande av samma eller högre värde; recensenter borde prepareras i god tid; speciell reklam borde begagnas mot skilda grupper av läsare, såsom mot präster

och predikanter när "Elmer Gantry" kom ut. Redan då "Main Street" publicerades 1921 började Lewis tala om att en hänvändelse vore lämplig "till den kommitté som fattar beslut om Nobelpriset". Samma sak med "Arrowsmith"; nu borde man "trycka i trädarna" för Nobelpriset. Lewis försökte till och med att ta reda på hur priset utdelades: "Jag har undersökt proceduren med Nobelpriset. Priset utdelas av en sluten församling av professorer med 18 medlemmar. Metoden förefaller litet dimmig." Det gällde att finna kanaler till de 18 professorerna. Har vi några svenska källor om hur det gick till?

I sin gemytlighet, sin sällskaplighet påminde Lewis också om Babbitt; han var en "joiner", även om han hånade lunchklubbar och pratet i röksalonger. Den 13 februari 1923 skriver han: "de Kruiif (läkaren som hjälpte honom med Arrowsmith) och jag har räknat ut att vi sedan den 4 januari träffat 155 olika människor som vi tycks känna riktigt intimt." Enligt ett par antydningar i boken älskade Lewis att imitera Babbitt eller "Mannen som kände Coolidge" och tröttade ut sina vänner med dessa uppvisningar; några whiskyroggar tycks ha lurat fram Babbitt ur hans gömsle.

Men det är, märkvärdigt nog, sällan något obehagligt över allt detta. Även det litet brackiga är så ungdomligt och friskt, så fritt

från poser, högtidlighet och självbedrägeri att det verkar skojigt och sympatiskt. Bakom bråk och nojset skymtar ett stort patos för arbetet, en konstnär i hård kamp med sina uppgifter. En av detaljerna i detta arbete kommer fram utomordentligt bra i breven: Lewis strävan att lära känna de miljöer han skildrade. Då han skrev Arrowsmith samarbetade han — som också nämnes i boken — under månader med den unge medicinaren Paul de Kruiif, som sedan blivit berömd för sina populärvetenskapliga skrifter; till förberedelserna för "Elmer Gantry" hörde en lång vistelse i Kansas City i regelbundet umgänge med femton präster av skilda sekter.

Hos Babbitt fanns det en lindrig tendens att bryta sig ut ur miljön, en längtan, enligt Lewis ord, att finna något annat än en bil och en villa; några veckors cocktaildrickande, en erotisk es-

kapad och en smula opposition mot den välsinnade omgivningen i Zenith var tillräckliga för att inge honom den förskräckelse som förde tillbaka till anständighet och ordning. Sinclair Lewis débaucher blev mera betänkliga, även bortsett från författarskapet. Några glimtar härav kommer fram i boken. Hans första äktenskap går sönder, och långa tider är han nere och oduglig till arbete — spriten var tydligen orsaken eller riktigare det yttre tecknet på förstörelsen. Den växande instabiliteten kom till uttryck då han efter mottagandet av Nobelpriset i ett brutalt brev bröt med sina förläggare, som beskylldes för att

inte tillräckligt ha utnyttjat prisets reklamvärde. I själva verket hade förlaget förberett en särskild Nobelprisupplaga, som kom ut en vecka efter Lewis brev, men brytningen blev bestående.

1920-talet var Lewis stora och lyckliga tid. Sedan kommer raden av böcker som blir så patetiska genom att man ser honom försöka återvinna kraften från fordom; de gamla lysande figurerna kommer igen, vanställda, splittrade, omöjliga. I den nu utgivna samlingen tycker man sig märka hur denna upplösning började, men det är kanske för att man vet hur det gick.

HERBERT TINGSTEN